

Knoalster aanpak ondermijning 2024-2029

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

2 TERUGBLIK

3 DOEL

4 DE KNOALSTER AANPAK

4.1 VERSTERKEN INFORMATIEPOSITIE

4.2 VERSTERKEN WEERBAARHEID

4.3 INTENSIVEREN INTEGRALE AANPAK

4.4 AANPAK ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

05 ORGANISATIE

06 PLANNING EN FINANCIËN

Bijlage Activiteitenoverzicht

1. Inleiding

De gemeente Stadskanaal beslaat een oppervlakte van 120 km² met ruim 32.000 inwoners met (minimaal) zes kernen, te weten: Stadskanaal, Musselkanaal, Onstwedde, Mussel, Alteveer en Vledderveen. Het dunbevolkte, omvangrijke en versnipperende karakter van Stadskanaal heeft vergaande gevolgen voor de criminele kansen, want dit bemoeilijkt de aanpak van ondermijning in hoge mate. In het rapport 'Ondermijning in het Ommeland' van Tops en van der Torre is een analyse gemaakt van ondermijning in het Ommeland.¹ Uit deze analyse zijn de vele zorgen over ondermijning in onder andere Stadskanaal geuit. Daarnaast heeft het RIEC Noord verscheidene onderzoeken uitgevoerd over ondermijning in de gemeente Stadskanaal. Vanwege de vertrouwelijke aard van de inhoud worden deze rapporten niet publiekelijk verspreid. In deze Knoalster aanpak tegen ondermijning volgt een beknopte opsomming van de belangrijkste bevindingen uit de onderzoeken en is een aanpak opgesteld.

Ondermijning

Bij deze vorm van criminaliteit gaat het vrijwel altijd om misdaden die gepleegd worden in georganiseerd verband, waarbij financieel gewin het belangrijkste motief is. Hierbij kan gedacht worden aan georganiseerde hennepcultuur, mensenhandel en –smokkel, fraude en misbruik in de vastgoedsector, witwassen, et cetera. Het is overigens niet zo dat elke vorm van georganiseerde criminaliteit ook ondermijnend is. Het ondermijnende aspect kan als volgt worden gedefinieerd: *“Ondermijning is het verzwakken of misbruiken van de structuur van onze samenleving, wat leidt tot een aantasting van haar fundamenteën en/of de legitimiteit van het stelsel dat haar beschermt.”* (Hoogewoning, Van Dijk & Man, 2010).² Criminelen hebben de bovenwereld nodig voor het uitvoeren van hun criminele activiteiten en het te gelde maken van hun criminele verdiensten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om zakelijke en financiële dienstverleners, zoals makelaars en accountants, maar ook om logistieke dienstverleners en de overheid als vergunningverlener.

Ondermijnende criminaliteit vormt daarmee een (ongewenst) onderdeel van de samenleving en komt dichtbij. Het is een vorm van criminaliteit die niet altijd direct zichtbaar is, maar indirect in sommige gevallen wel. Denk bijvoorbeeld aan de gulle sponsor van de lokale voetbalvereniging of de kapsalon met weinig klanten die al jaren met stuntspraken kan overleven. Vaak voelen mensen wel aan dat iets niet klopt of te mooi is om waar te zijn; de ervaring laat zien dat dit ook regelmatig het geval is. De begrippen ondermijning en criminaliteit lopen nog al eens door elkaar. Kolthoff en Khonraad definieerden vier verschijningsvormen van ondermijning en criminaliteit, zie onderstaande figuur. De eerste verschijningsvorm, geen criminaliteit en geen ondermijning, is hinderlijk gedrag wat niet crimineel, laat staan ondermijnend, is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hangjongeren. De tweede verschijningsvorm waarbij het wel om criminaliteit gaat maar niet om ondermijning, betreft strafbare feiten zoals een eenmalige diefstal. De derde vorm omvat wel ondermijning, maar geen criminaliteit. Dit betreft dus niet strafbaar ondermijnend gedrag, zoals een politieagent die niet optreedt als dat

¹ Rapport 'Ondermijning in het Ommeland' van Tops en van der Torre.

² Hoogewoning, F.C., Dijk, A.J. van & Man, W.C. (2010) Ondermijning en Veiligheid, Het Tijdschrift voor de Politie, 72 (5).

geboden is. De vierde vorm, zowel criminaliteit als ondermijning, is gedrag dat zowel strafbaar als ondermijnend is, zoals het omkopen van bestuurders.³

Een uitsluitend strafrechtelijke en/of fiscaalrechtelijke aanpak van ondermijning is niet meer afdoende. Pieter Tops en Jan Tromp (2017) concluderen in het boek 'De achterkant van Nederland' dat het strafrecht alleen onvoldoende effectief is voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit en bijbehorende ondermijnende activiteiten en slechts een deel van het probleem zal oplossen: Het is een maatschappelijk vraagstuk en vereist derhalve een maatschappelijke aanpak².

Ondermijnende criminaliteit vraagt om een stevige, integrale aanpak.⁴ Om effectief te kunnen optreden tegen deze ernstige vormen van criminaliteit is een georganiseerde overheid een eerste vereiste.

Rapport Ondermijning in het Ommeland

In Stadskanaal is een vliegveld, vlakbij Vledderveen, waar ultralichte vliegtuigen gebruik van maken. De burgerluchtvaart (zogenoemde general aviation) biedt hier criminele kansen.⁵ Daarnaast biedt het uitgestrekte platteland met de tekorten van de politie grote kansen voor criminaliteit. De consequentie is dat criminelen vrijwel ongestoord hun gang kunnen gaan: "Als je als crimineel carrière wil maken, doe je er verstandig aan naar landelijke gebieden te gaan, daar is nauwelijks politie" (citaat in: Wiegant, 2017, p. 17). Door onder andere de afwezigheid van de overheid (gemeente, politie) is de meldingsbereidheid minimaal.⁶

WAT IS ONDERMIJNING?

Bij ondermijning maken criminelen gebruik van legale bedrijven en diensten. Hierdoor raken boven- en onderwereld met elkaar verweven, waardoor normen vervagen. De criminaliteit zorgt voor nadelige maatschappelijke effecten, zowel sociale, economische als morele effecten.

Ondermijning is een verzamelnaam voor verschillende soorten criminaliteit. Het kan bijvoorbeeld gaan om illegale hennepteelt,

³ Kolthoff, E. & Khonraad, S. (2016) Ondermijnende aspecten van georganiseerde criminaliteit en de rol van de bovenwereld. Tijdschrift voor Criminologie, 58 (92).

⁴ Raad van State, 'Voorlichting over de rol van gemeenten in de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning', Raad van State 13 maart 2019 te vinden op: <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@113263/w16-18-0272-ii-vo/>.

⁵ Piloot verdacht van drugsmokkel in Stadskanaal: 'Toen hij terugkwam had hij die koffer', Dagblad van het Noorden, 8 september 2022.

⁶ Rapport 'Ondermijning in het Ommeland' van Tops en van der Torre, p. 9.

Weerbaarheidsscan RIEC-Noord

Uit de weerbaarheidsscan van het RIEC noord over de gemeente Stadskanaal juli 2021 komt naar voren dat de gemeente niet voldoende weerbaar is tegen ondermijning. Dit onderzoek heeft inzicht gegeven naar de stappen die binnen de organisatie extra puls moet krijgen om als gemeente weerbaarder tegen ondermijning te worden.

Bewustwording en organisatie: De weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie begint bij het bewustzijn van de mogelijke aanwezigheid van ondermijnende activiteiten; de risico's die dat met zich mee kan brengen voor de gemeente, en het vermogen signalen die kunnen duiden op criminele intenties of activiteiten (tijdig) te herkennen en door te geleiden naar de juiste personen binnen de organisatie. Een verhoogde bewustwording zorgt ervoor dat ondermijnende criminaliteit vroegtijdig kan worden opgemerkt en aangepakt.

Informatiepositie en -huishouding: Om haar weerbaarheid te versterken, is het essentieel dat de gemeente zicht heeft op de aard en omvang van ondermijnende criminaliteit. Die informatiepositie komt mede tot stand als medewerkers van de gemeente hun inzichten op de thema's delen en bespreekbaar maken. De gemeente kan haar informatiepositie versterken door signalen te vergaren, informatie uit interne en externe bronnen samen te brengen, vast te leggen, te analyseren en (waar mogelijk) te delen. Tot een goede informatiehuishouding behoort het veilig omgaan met informatie en het goed functioneren van digitale systemen. Het is belangrijk dat ambtenaren veilig digitaal werken en zich bewust zijn van de risico's die digitale vormen van criminaliteit met zich meebrengen.

Beleid en handhaving: De gemeente beschikt over een groot aantal bestuurlijke instrumenten die kunnen worden ingezet in de aanpak van ondermijning. Deze instrumenten moeten voldoende zijn aangepast aan de aanpak van ondermijning en moeten uitputtend worden ingezet door betrokken afdelingen.

Integere en veilige werkomgeving: Agressie, intimidatie en beïnvloeding hebben een ondermijnend effect op de werking van de overheid. Bestuurders en ambtenaren met een publieke taak moeten hun werk integer en veilig kunnen uitvoeren: ze moeten incidenten of signalen van ondermijning kunnen en durven melden en moeten erop kunnen vertrouwen dat meldingen worden opgevolgd. Daarnaast vereist het dienstverlenende karakter van publieke taken een kritische en integere houding.

Communicatie: De inzet van communicatie kan duizenden ogen en oren creëren waarmee de gemeente kan werken aan een weerbare samenleving. Met een goede communicatiestrategie op het gebied van ondermijning zorgt de gemeente voor blijvende bewustwording en betrokkenheid van zowel eigen ambtenaren als inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) partners.

Ondermijningsbeeld RIEC-Noord

In zowel het ondermijningsbeeld van 2019 als een onderzoek naar ondermijning in Stadskanaal in 2024, uitgevoerd door het RIEC, komen consistent de eerder genoemde cruciale taken naar voren in de aanpak van ondermijning. Deze beelden identificeert kwetsbare factoren die in de gemeente Stadskanaal aanwezig zijn en waardoor ondermijnende criminaliteit aantrekkelijk wordt:

- het gunstige klimaat voor ondernemers (geen vergunningplicht voor horeca, kamerverhuur, ondernemingsgevoelige ondernemingen);
- bij zowel de politie als de gemeente zorgt beperkte capaciteit voor een beperkte uitvoering van verschillende handhavings- en controlethema's. (Redenen hiervoor zijn o.a.: het ontbreken van exploitatievergunningen, een gezamenlijk handhavingsbeleid Bouwen/Wonen, een handhavings- en sanctiebeleid Drank en Horecawet).
- de geografische ligging van de gemeente: dicht bij diverse uitvalswegen zowel naar andere gebieden en buitenland (Duitsland);
- de mate van privacy die in Stadskanaal mogelijk is; door haar vele landelijke gebieden en ruim opgezette bebouwing.

Om de weerbaarheid van de gemeente Stadskanaal te verstevigen is dit plan van aanpak opgesteld.

2. Terugblik

Vorig jaar heeft de gemeente Stadskanaal haar inspanningen ter bestrijding van ondermijning geïntensiveerd door een extra fulltime medewerker op het gebied van openbare orde en veiligheid aan te stellen, en door de begroting voor de aanpak van ondermijning een impuls te geven. In de gemeenteraad is destijds door de burgemeester benadrukt dat onderzoek noodzakelijk is voor een effectieve aanpak. Het is dan ook van essentieel belang om een terugblik op te stellen met de bevindingen van het afgelopen jaar.

Het afgelopen jaar is gekenmerkt door significante ontwikkelingen in onze aanpak van openbare orde en veiligheid. De introductie van een nieuwe applicatie heeft geleid tot een effectievere en veiligere bundeling van informatie. De Algemene Plaatselijke Verordening is herzien en geactualiseerd, waarbij ondermijning een prominentere rol heeft gekregen. We hebben een nieuw horecaconvenant vastgesteld, gericht op het versterken van de veiligheid in en rondom horecagelegenheden, met tevens aandacht voor het verkrijgen van diepgaander inzicht in horecagerelateerde zaken.

Gedurende het jaar hebben er acht integrale controles plaatsgevonden op diverse locaties, waaronder garageboxen, garagebedrijven, agrarisch vastgoed en kamerverhuurbedrijven. Deze controles resulteerden in bestuurlijke handhaving, waardoor vele juridische kwesties aan het licht kwamen.

Intern hebben we verschillende kennismakingssessies georganiseerd om onze organisatie vertrouwd te maken met het domein van openbare orde en veiligheid. Dit diende niet alleen om het bewustzijn te vergroten, maar ook om de meldingsbereidheid en samenwerking binnen de organisatie te bevorderen. Daarnaast is een BIBOB-coördinator aangewezen, die een cruciale rol speelt in het waarborgen van integriteit binnen onze organisatie en gemeente.

We hebben eveneens een grondig onderzoek uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de gang van zaken en het beleid, waardoor duidelijk werd waar verdere investeringen noodzakelijk zijn.

Om de coördinatie en samenwerking op lokaal niveau te versterken is een lokaal ondermijningsoverleg opgezet. Voor de interne en externe gegevensdeling is een privacy protocol opgesteld in lijn met het Model privacy protocol binnengemeentelijke gegevensdeling van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.⁷ Extern is de samenwerking met tal van partijen verbeterd en uitgebreid, waarbij externe partijen ons weten te vinden en vice versa. Daarnaast is een regionale aanpak opgesteld waarin de vier sporen extra handvatten geeft om gezamenlijk een aanpak te vormen tegen ondermijning en een waterbedeffect zoveel mogelijk wordt voorkomen. Tot slot word het RIEC betrokken bij projecten en verleent ondersteuning bij de aanpak van ondermijning, waardoor onze inspanningen worden versterkt en de effectiviteit van onze aanpak wordt vergroot.

⁷ Rijksoverheid (2022), 'Model privacy protocol binnengemeentelijke gegevensdeling' te vinden op www.rijksoverheid.nl/documenten.

3. DOEL

Leefbaarheid en veiligheid vormen een prioriteit voor zowel de landelijke overheid als het college, met de focus op de veiligheid van de burger in de gemeente Stadskanaal. We streven ernaar een veilige en leefbare gemeente te bevorderen en te behouden, niet alleen door de aanpak van overlast en zogenaamde high impact crimes, maar ook door preventie en bestrijding van 'onzichtbare' criminaliteit die onze samenleving ondermijnt. Deze georganiseerde criminaliteit in de gemeente kan de openbare orde schaden door overlast van drugshandel en onaantastbare personen, buurten verstoren door verpaupering van panden in criminele handen, de integriteit van bestuurders en ambtenaren bedreigen door corruptie en economische verhoudingen binnen verschillende sectoren ontwrichten door investeringen van crimineel geld.

Onze doelstelling voor het programma ondermijning in de komende jaren is als volgt:

Samen met onze partners, zowel intern als extern, de onzichtbare criminaliteit die ons gezag ondermijnt en het vertrouwen van de samenleving in het openbaar bestuur aantast, voorkomen en bestrijden.

Dit realiseren we door (1) deze criminaliteit transparant en consequent aan te pakken, (2) het minimaliseren van criminele gelegenheidsstructuren, en (3) het bewust maken en weerbaar maken van onze organisatie, partners, ondernemers en bewoners tegen deze vorm van criminaliteit.

Onze missie voor de komende jaren is het versterken van een georganiseerde en integere overheid in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We streven ernaar de maatschappij (inwoners en ondernemers) als bondgenoot te betrekken in onze aanpak. Tegen verschillende manifestaties van ondermijnende criminaliteit wordt doortastend opgetreden, waardoor Stadskanaal bekend zal staan als een stad met een ongunstig 'vestigingsklimaat' voor criminelen. De gemeente neemt hierbij primair de rol van regisseur op zich: het effectief sturen, interveniëren en handhaven van randvoorwaarden, zodat diverse betrokken partijen samenwerken en maatregelen nemen om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Naast de rol van regisseur heeft de gemeente ook een uitvoerende rol, met name wat betreft het gebruik van bestuurlijke middelen.

In de komende hoofdstukken wordt aan de hand van de programmaopzet nader toegelicht hoe we deze doelen willen bereiken.

4. Knoalster aanpak van ondermijning

De aanpak van deze vorm van criminaliteit, waar georganiseerde netwerken achter schuilgaan, overstijgt het exclusieve domein van de strafrechtketen. Het gaat verder dan enkel het opsporen en (strafrechtelijk) vervolgen van verdachten, wat traditioneel het terrein is van politie en justitie. We staan voor de bestrijding van een invloedrijke en maatschappelijk vertakte criminele 'industrie' die niet beperkt blijft tot de onderwereld, maar ook doordringt in de bovenwereld. Deze criminele activiteiten maken gebruik van zowel private infrastructuur (zoals communicatie, logistiek en locaties) als bestuurlijke middelen (zoals vergunningen en subsidies).

Het is cruciaal om niet alleen de gepleegde criminaliteit te bestrijden, maar ook barrières op te werpen die het criminelen bemoeilijken om hun activiteiten voort te zetten. De noodzaak van een bestuurlijke aanpak en waarom het voor een gemeente van belang is om bestuurlijk weerbaar te zijn, zijn evident. De mate waarin een gemeente bestuurlijk weerbaar is tegen georganiseerde criminaliteit wordt bepaald door de status van de informatiepositie van de gemeente (zowel kwantitatief als kwalitatief) en de mate waarin de gemeente gebruikmaakt van de beschikbare bestuursrechtelijke maatregelen om hier effectief tegen op te treden.

De gemeente draagt een algemene verantwoordelijkheid om het vertrouwen in een veilige en integere gemeentelijke samenleving te behouden. Bovendien heeft de gemeente de specifieke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat (lokale) wet- en regelgeving wordt misbruikt. Dit betekent bijvoorbeeld het niet faciliteren van criminelen door onbewust opdrachten aan hen te verstrekken, zaken met hen te doen, vergunningen aan hen te verlenen, of subsidies aan hen te verstrekken.

Op basis van het onderzoek van afgelopen 12 maanden, de weerbaarheidsscan en het ondermijningsbeeld van het RIEC en ervaringen uit de dagelijkse praktijk is een keuze gemaakt in de thema's waar we ons de komende jaren op willen richten. Er is gekozen voor een onderverdeling aan de hand van vier onderwerpen die ieder enkele speerpunten kennen:

Ambitie 1: Verder verbeteren van de informatiepositie zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld

Ambitie 2: Vergroten van de weerbaarheid: bestuurlijk, ambtelijk en van inwoners en ondernemers

Ambitie 3: Intensiveren van de lokale en regionale aanpak

Ambitie 4: Verminderen van georganiseerde criminaliteit met behulp van bestuurlijke, strafrechtelijke en fiscale instrumenten.

De voorwaarden voor het slagen hiervan zijn integrale samenwerking en een goede communicatiestrategie. Door de intensivering van onze aanpak zullen we een beter en veelomvattender beeld krijgen van illegale activiteiten binnen onze gemeente. Het zal niet mogelijk zijn om op korte termijn aan alle signalen opvolging te geven. Deze versterking van onze informatiepositie stelt ons echter wel in staat om gefundeerde en effectieve keuzes te maken in de zaken die we met prioriteit oppakken en aanpakken.

In de volgende hoofdstukken worden de vier onderwerpen nader toegelicht. Voor een deel zal daarbij worden aangesloten bij bestaand beleid en lopende activiteiten. Door het integrale karakter zal er ook binnen de onderwerpen overlap bestaan tussen thema's en interventies.

Het idee is om meer samenhang te creëren tussen de verschillende activiteiten en onze partners, ondernemers en inwoners bewust te maken van allerlei vormen van ondermijnende criminaliteit. Hoewel het onderwerp 'aanpak ondermijnende criminaliteit' de blikvanger lijkt, staan de overige onderwerpen niet in dienst van het eerste. Alle onderwerpen hebben hun eigen speerpunten die ook in breder opzicht dan de aanpak van ondermijnende criminaliteit een bijdrage leveren aan een veilige en leefbare gemeente.

4.1 Versterken informatiepositie

De gemeente Stadskanaal is bezig om de basis op orde te krijgen. De aanpak van ondermijnende criminaliteit is een van de prioriteiten in het integraal veiligheidsbeleid (2020-2024) en gaat ook een prioriteit in het nieuwe veiligheidsbeleid worden, waarin het opzetten van een casustafel en het aanbieden van bewustwordingssessies worden benoemd. Met deze acties moet ervoor gezorgd worden dat medewerkers op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen op het gebied van ondermijnende criminaliteit.

Aanpak 1.1 Meldpunt kenbaar maken zowel intern als extern en het registreren van deze meldingen in een overzichtelijk systeem.

Het instellen van een meldpunt voor zowel interne als externe meldingen van ondermijning is van cruciaal belang om diverse redenen. Momenteel is zowel intern als bij externen soms onwetendheid over wanneer, hoe en waar meldingen kunnen worden gemaakt.

Allereerst bevordert een gecentraliseerd meldpunt de centralisatie van informatie, waardoor alle meldingen op één plek worden geregistreerd. Deze aanpak vergemakkelijkt het overzichtelijk beheer van informatie, wat essentieel is voor een effectieve aanpak van ondermijning. Daarnaast stimuleert het meldpunt efficiëntie en coördinatie door een gestroomlijnde reactie op zowel interne als externe signalen mogelijk te maken. Hierdoor wordt dubbel werk voorkomen en ontstaat er een gecoördineerde benadering van ondermijningsproblematiek.

Een belangrijk voordeel van het centraal registreren van meldingen is de kwetsbaarheidsreductie. Dit minimaliseert de kwetsbaarheid van individuele medewerkers en afdelingen, en waarborgt een veilige omgeving voor het melden van verdachte activiteiten, wat de bescherming van betrokkenen bevordert. Bovendien maakt een centraal meldpunt een diepgaandere analyse mogelijk, waardoor patronen en trends in ondermijnende activiteiten beter kunnen worden geïdentificeerd. Dit resulteert in verbeterde rapportage voor een meer gerichte aanpak. Tot slot voorziet het meldpunt medewerkers van een gestructureerd meldproces, waardoor de drempel voor het melden wordt verlaagd. Hierdoor wordt de betrokkenheid van zowel interne als externe belanghebbenden vergroot, wat bijdraagt aan een algehele versterking van de gemeenschap tegen ondermijnende activiteiten.

Aanpak 1.2 Het betrekken van alle afdelingen voor de aanpak van ondermijning

Het is van belang om structureel te investeren in de samenwerking met andere afdelingen in de organisatie en externe partners om de integrale aanpak af te stemmen. Voor binnengemeentelijke informatiedeling is een privacy-protocol opgesteld in lijn met het Model privacy protocol binnengemeentelijke gegevensdeling van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Daarbij staat het werken aan samenwerken centraal, met in ieder geval burgerzaken en VTH als signaleringsfunctie, financiën in het kader van bestuurlijk afpakken, vastgoed en ruimtelijke ordening in het kader van aanbesteden, subsidies, vastgoedontwikkeling, grondexploitatie en het sociaal domein als zicht op fenomeenniveau. Voor deze samenwerking worden teamleiders en managers sterk betrokken.

Aanpak 1.3 Structureel ondermijningsoverleg met partners

Het implementeren van een ondermijningsaanpak in de gemeente Stads kanaal omvat verschillende strategieën, waaronder het oprichten van een ondermijningsoverleg met zowel interne als externe partijen. Dit overleg biedt waardevolle aspecten voor de aanpak van ondermijnende activiteiten door diverse expertise samen te brengen. Interne medewerkers kunnen lokaal inzicht bieden, terwijl externe partijen wellicht bredere regionale of nationale perspectieven inbrengen. De kracht van het overleg ligt in de effectieve uitwisseling van informatie tussen verschillende instanties, wat een gecoördineerde aanpak mogelijk maakt.

Dit ondermijningsoverleg vereenvoudigt een gezamenlijke risicoanalyse, identificeert potentiële kwetsbaarheden en ontwikkelt strategieën om deze aan te pakken. Het stelt ook in staat tot het gezamenlijk ontwerpen en uitvoeren van preventie- en handavingsmaatregelen, waardoor de impact wordt versterkt. Bovendien draagt het bij aan het opbouwen van netwerken tussen verschillende instanties, wat de samenwerking verbetert en de uitwisseling van cruciale informatie versnelt. De betrokkenheid van externe partijen vergroot het vertrouwen van de burger en bevordert burgerparticipatie bij de aanpak van ondermijning.

De gemeente Stads kanaal is actief bezig met het inrichten van dit ondermijningsoverleg. Het wordt gezien als een laagdrempelige vorm van integrale kennisdeling over vermoedens van fraude, misstanden en ondermijning. Dit overleg draagt bij aan verwachtingsmanagement, het stellen van prioriteiten, juiste informatie-uitwisseling en het op tijd vrijmaken van capaciteit voor integrale controles. Het is tevens een geschikt moment om de communicatie tussen afdelingen structureel te bevorderen, signalen te verrijken en een gedeelde verantwoordelijkheid te creëren. Ook de aansluiting van mensen in de buitendienst, boa's en een medewerker burgerzaken draagt bij aan directe acties vanuit de eerste lijn.

Daarnaast wordt binnen de gemeente gewerkt aan het versterken van de eigen informatiepositie. Een ondermijningsoverleg brengt medewerkers uit verschillende delen van de organisatie periodiek bijeen om unieke en waardevolle gegevens te bespreken. Dit overleg is complementair aan een intern meldpunt voor ondermijning, waar medewerkers meldingen en signalen buiten het overleg kunnen indienen. Burgers kunnen ook signalen melden via Meld Misdaad Anoniem of via de gemeente bij Openbare orde en veiligheid.

Om de bestuurlijke informatiepositie te versterken, wordt de burgemeester periodiek op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en signalen tijdens reguliere ondermijningsoverleggen. Indien nodig zal een apart overleg met het college worden ingepland om het hele college te informeren en te betrekken bij het onderwerp. Awareness trainingen voor medewerkers zullen ook worden georganiseerd om gedragingen en situaties die kunnen wijzen op ondermijnende criminaliteit te herkennen. Dit kunnen algemene trainingen zijn, maar ook trainingen met betrekking tot een specifiek thema. Deze trainingen zijn bedoeld voor het vergroten van het bewustzijn en is ook een mooi aanbod richting medewerkers in het kader van hun persoonlijke professionalisering en doorontwikkeling.

Deze maatregelen dragen bij aan een allesomvattende aanpak, waarbij niet alleen de symptomen maar ook de onderliggende oorzaken van ondermijning worden aangepakt, wat resulteert in duurzame oplossingen en een versterking van de veiligheid en integriteit van de gemeente Stadskanaal.

Aanpak 1.4 Continu aandacht aan informatieveiligheid en digitale weerbaarheid

Het behouden van voortdurende aandacht voor informatieveiligheid en digitale weerbaarheid binnen de ambtelijke organisatie is van essentieel belang. Hierbij staat niet alleen de bescherming van interne gegevens centraal, maar ook het bewustzijn onder medewerkers over de ernstige ondermijnende gevolgen van digitale criminaliteit voor zowel de organisatie als de inwoners van gemeente Stadskanaal.

In nauwe samenwerking met andere afdelingen wordt actief gezocht naar methoden om een veilige (digitale) werkomgeving te waarborgen in de gehele organisatie. Het doel is om gegevens vertrouwelijk te kunnen bespreken, delen, verwerken en opslaan. Sinds januari 2024 heeft de afdeling openbare orde en veiligheid een beveiligde applicatie geïmplementeerd, exclusief toegankelijk voor gemachtigden. Deze applicatie biedt de mogelijkheid om informatie te bundelen en veilig te bewaren. Bovendien is het binnen deze applicatie veilig om gegevens selectief te delen, zowel intern als extern.

Deze beveiligde applicatie markeert een significante stap voorwaarts in het waarborgen van informatieveiligheid. Door de exclusieve toegang en de mogelijkheid tot selectieve gegevensdeling wordt de integriteit van de informatie gegarandeerd. Deze aanpak strekt zich verder uit dan technologische aspecten en wordt geïntegreerd in de gemeentelijke visie op ondermijning. Het maakt informatieveiligheid niet alleen een prioriteit, maar ook een integraal onderdeel van de bredere inspanningen om de gemeente Stadskanaal te beschermen tegen ondermijnende invloeden.

Aanpak 1.4 Datagericht werken

De gemeente Stadskanaal werkt nauw samen met het Gegevensknooppunt Groningen (GKG), een toonaangevend data- en kennisplatform voor overheidsinstanties in de provincie Groningen, aan een innovatieve applicatie die zich richt op het in kaart brengen van aandachtlocaties binnen onze gemeente. Door de samenvoeging van diverse datasets uit zowel openbare als interne bronnen, streven we ernaar om een diepgaand inzicht te verkrijgen in (potentiële) hotspots van ondermijnende criminaliteit.

De ontwikkeling van deze applicatie biedt ons de mogelijkheid om efficiënter te acteren en snel (potentiële) aandachtlocaties te identificeren, te onderzoeken en vervolgens passende interventies te implementeren. Deze proactieve benadering stelt ons in staat om preventieve maatregelen te nemen en de veiligheid en leefbaarheid in onze gemeente te verbeteren.

Het is van cruciaal belang om te investeren in datagestuurde werken, omdat dit ons in staat stelt om sneller en doelgerichter op te treden tegen ondermijnende criminaliteit. Door gebruik te maken van geavanceerde data-analyse en -interpretatie kunnen we trends en patronen herkennen die anders mogelijk verborgen zouden blijven. Dit stelt ons in staat om onze middelen effectiever in te zetten en

onze interventies te baseren op feitelijke informatie, waardoor we de impact van onze acties kunnen vergroten en de veiligheid voor alle inwoners van Stads kanaal kunnen waarborgen.

Aanpak 1.5 Inzet ondermijnings-BOA

Het aanstellen van een ondermijnings-BOA vormt een waardevolle aanvulling op het versterken van de informatiepositie binnen de gemeente, waarbij rekening wordt gehouden met zichtbaarheid voor burgers en het voeren van gesprekken.

Op dit moment is de positie van een ondermijnings-BOA binnen de organisatie nog niet ingevuld. Deze essentiële rol, gericht op het effectief aanpakken en bestrijden van ondermijnende activiteiten, vertegenwoordigt een belangrijke aanvulling binnen openbare orde en veiligheid. De specifieke invulling van deze functie, inclusief de daarbij behorende financiële overwegingen en vereisten, zal uitvoerig worden besproken in de paragraaf over de financiën.

De ondermijnings-BOA kan actief bijdragen aan verschillende aspecten:

- door zich zichtbaar in de gemeenschap te bevinden en gesprekken te voeren met burgers, kan de ondermijnings-BOA burgerbetrokkenheid bevorderen. Deze persoonlijke interacties bieden niet alleen gelegenheid om informatie te verzamelen, maar dragen ook bij aan het vergroten van bewustwording over ondermijnende activiteiten en hoe burgers kunnen bijdragen aan preventie;
- als vertrouwenspersoon voor burgers kan de ondermijnings-BOA een rol spelen in het faciliteren van informatie-uitwisseling. Burgers zullen eerder geneigd zijn om relevante informatie te delen over verdachte activiteiten in hun omgeving, wat de informatiepositie van het team versterkt door lokale kennis en inzichten te benutten;
- het concept van samenwerking tussen de politie en gemeente wordt ondersteund door de ondermijnings-BOA, die door positieve aanwezigheid en gesprekken met de gemeenschap lokale kennis en betrokkenheid benut om een veilige omgeving te waarborgen;
- door strategisch aanwezig te zijn op locaties waar ondermijnende activiteiten plaatsvinden, vergroot de ondermijnings-BOA niet alleen de kans om verdachte situaties waar te nemen, maar toont ook de vastberadenheid van de gemeente om deze gebieden aan te pakken;
- de ondermijnings-BOA kan samenwerken met lokale partners, zoals buurtpreventieteams en sociale instanties, om de uitwisseling van informatie te vergemakkelijken en gezamenlijke inspanningen te versterken in de strijd tegen ondermijning;
- het voeren van gesprekken vereist sociale vaardigheden zoals empathie en communicatieve bekwaamheid, die de ondermijnings-BOA effectief kan inzetten om betrouwbare informatie te verkrijgen en het vertrouwen van de burgers te winnen;
- systematische rapportage en documentatie door de ondermijnings-BOA dragen bij aan een gedocumenteerde en up-to-date informatiepositie binnen het team Openbare Orde en Veiligheid.

Door deze diverse bijdragen kan de ondermijnings-BOA als brug fungeren tussen het team OOV en de burger, waardoor de informatiepositie van de gemeente wordt versterkt en een doeltreffende aanpak van ondermijning mogelijk wordt gemaakt.

Regionale aanpak

Vanuit de regionale aanpak ondermijning is het voorstel om gezamenlijk integrale bestuurlijke controles in te zetten. Integrale bestuurlijke controles laten zien dat we de naleving van regels belangrijk vinden en dat we als één overheid gezamenlijk optreden. Het gezamenlijk doen van bestuurlijke controles leidt daarnaast tot schaalvoordelen op het gebied van organisatie en capaciteit. Een regionaal opererend flexibel interventieteam, inzetbaar in de 10 Groninger gemeenten draagt hierdoor bij aan een veilige woon- en leefomgeving en een eerlijk ondernemingsklimaat in zowel het buitengebied als steden en dorpen. Door – zowel preventief als repressief - ondermijnende criminaliteit aan te pakken, kan het vertrouwen van de inwoner groeien. En daarmee ook de samenwerking, de betrokkenheid en de meldingsbereidheid. Het team is effectief en doeltreffend in de uitvoering, met een bescheiden uitstraling en werkt met de bevoegdheden conform wet- en regelgeving die zij tot hun beschikking hebben. De interventies vragen van de gemeente inzet van een boa, dit is naar verwachting 200 uur per jaar. Bovendien is het essentieel om te erkennen dat de daaropvolgende interventies mogelijk bijkomende (juridische) consequenties met zich meebrengen. Dit kan leiden tot een toename van werklust en vereist mogelijk extra capaciteit om hieraan te voldoen.

4.2 VERSTERKEN WEERBAARHEID

Naast de repressieve aanpak van ondermijnende criminaliteit en aandacht voor de eigen positie en organisatie is het essentieel om ook de samenleving mee te krijgen en te zoeken naar de preventie middelen. Ons optreden tegen ondermijnende criminaliteit kan alleen succesvol zijn als onze inwoners zich duidelijk afzetten tegen ondermijnende activiteiten. We willen dat inwoners zich bewust zijn van de nadelige effecten van ondermijnende criminaliteit, dat ze hier niet onverschillig tegenover staan en dat ze signalen van ondermijning aan ons en onze partners doorgeven. Kortom, we willen dat ze weerstand bieden aan activiteiten waar snel en makkelijk geld mee is te verdienen. Deze tweede ambitie richt zich dan ook vooral op het voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het tegengaan van een gunstig vestigingsklimaat voor criminele ondernemers.

We willen de maatschappelijke weerbaarheid versterken door het vormen van een brede maatschappelijke coalitie tegen ondermijnende criminaliteit. De wettelijke normen die we kennen, moeten ook maatschappelijk gedragen worden. Cruciaal hierbij zijn de inzet van communicatie, mobilisatie van de 'goedwillende krachten' in de maatschappij en sociale interventies.

Aanpak 1: Voorlichting en bewustwording (en doorbreken passiviteit)

Ondermijnende criminaliteit heeft voor de meeste inwoners en collega's geen directe zichtbare gevolgen en dit kan bij dragen aan een onverschillig of zelfs tolerant leef- en werkklimaat. Er gaat gevoelsmatig geen dreiging vanuit, zoals bij high impact crimes als woninginbraak en overvallen wel het geval is. Het gaat echter om criminaliteit die de formele (rechtstaat) of informele (fatsoenlijke verhoudingen) grondslag van onze samenleving systematisch aantast.

De georganiseerde criminaliteit in Nederland is een florerende industrie waar miljarden euro's in omgaan. Schattingen gaan uit van 13 miljard euro aan crimineel verkregen vermogen in Nederland per jaar. Dit zijn slechts enkele cijfers die het gevaar van ondermijnende criminaliteit voor lijf en leden en onze portemonnee aantonen. We vinden het belangrijk om burgers en collega's bewust te maken van de gevaren en nadelige kanten van ondermijnende criminaliteit. En ook kenbaar te maken hoe we gezamenlijk de aanpak van ondermijning tegen kunnen gaan.

Intern

Bij het vergroten van de bewustwording is het belangrijk dat duidelijk wordt gemaakt wat de rol is van verschillende afdelingen binnen de organisatie. Het is van belang dat medewerkers signalen van ondermijning binnen het eigen specifieke werkgebied herkennen, bijvoorbeeld als het gaat om het signaleren van zorgfraude, vastgoedfraude, arbeidsuitbuiting, etc. Daarbij gaan we investeren in het regelmatig organiseren van trainingen en sessies en blijft er continu aandacht voor (de aanpak van) ondermijning, de weerbaarheid ertegen en zijn medewerkers van verschillende afdelingen (en niet alleen OOV) betrokken bij de aanpak van de problematiek. Tijdens deze trainingen en sessies wordt aandacht besteed aan de methode waarbij praktijkvoorbeelden veelvuldig worden benoemd en een werkbare manier om medewerkers bewust te maken van de noodzaak van een kritische houding en het 'onderbuikgevoel' te stimuleren. Vervolgens wordt per specifieke thema's gekeken of verdere

informatie noodzakelijk is, zoals drugscriminaliteit, zorgfraude, witwassen of mensenhandel. Daarbij zal met enige regelmaat een opfrissessies worden georganiseerd.

Extern

Hoe vaker iets voorkomt en daar meer mensen getuigen van zijn, des te minder zijn ze geneigd om in te grijpen. Dit is nog sterker in buurten waar men weinig vertrouwen heeft in de overheid. De publieke moraal en het (straf)recht liggen altijd iets uit elkaar. We willen het horen, zien en zwijgen doorbreken en keuren een klimaat waarin misdaad loont af. Dit willen we doen door mensen bewust te maken van ondermijnende praktijken en negatieve neveneffecten, door waar het kan zichtbaar op te treden tegen misstanden, door positieve initiatieven te stimuleren en ondersteunen en door de actieve inzet van communicatiemiddelen.

We gaan hier ook onze maatschappelijke partners zoals bijvoorbeeld woningcorporaties en jongerenwerk in meenemen. Dit willen we doen door hen te betrekken bij onze bredere aanpak van ondermijning en door het aanbieden van awareness trainingen. We willen samen met hen een vuist maken tegen ondermijning.

Mede in samenwerking met RIEC Noord worden trainingen en bewustwordingssessies georganiseerd.

Aanpak 2: Inclusiviteit bevorderen, centraal meldpunt

Daarnaast is er een andere barrière die moet worden genomen, de schroom om onderbuikgevoelens en verontrustende signalen te melden bij de gemeente, openbare orde en veiligheid. Om deze hindernis te overwinnen, streven we ernaar zowel onze professionele partners, ondernemers als inwoners op een empathische en begrijpelijke wijze bewust te maken van de negatieve kanten van ondermijnende criminaliteit. Door te benadrukken hoe het melden van misstanden een directe bijdrage levert aan de veiligheid van onze gemeenschap, willen we het belang van meldingen onderstrepen.

Door te benadrukken hoe het melden van misstanden een directe bijdrage levert aan de veiligheid van onze gemeenschap, willen we het belang van meldingen onderstrepen. We realiseren ons dat het delen van informatie soms aarzelend gebeurt uit angst voor repercussies of twijfels over de relevantie van de signalen. Daarom is het van essentieel belang om een inclusieve cultuur te bevorderen waarin melden wordt gezien als een positieve bijdrage aan een veilige samenleving, ongeacht achtergrond, beroep of sociale status. Door actief deel te nemen aan gesprekken en op een laagdrempelige manier bereikbaar te zijn, willen we benadrukken dat elke melding, inclusief onderbuikgevoelens, van grote waarde is en bijdraagt aan een grondige analyse en effectieve aanpak van ondermijningspraktijken.

Het ontvangen van meer signalen stelt ons in staat om onze inzet, inclusief de specifieke rol van de ondermijnings-BOA, doelgerichter af te stemmen op de werkelijke behoeften en dreigingen binnen de gemeente. Hierdoor kunnen we niet alleen sneller reageren, maar ook doelgerichter ingrijpen. We moedigen actief burgerparticipatie aan en willen benadrukken dat samenwerking met de autoriteiten,

waaronder de ondermijnings-BOA, bijdraagt aan een veiligere en gezondere leefomgeving voor iedereen.

Om deze inspanningen te ondersteunen, streven we naar een verschuiving naar informatie gestuurd werken. Dit houdt in dat we niet alleen vertrouwen op reactieve maatregelen, maar proactief informatie gebruiken uit diverse bronnen, zoals systeeminformatie, straatinformatie en signalen vanuit de samenleving. Door deze gegevens te analyseren, kunnen we patronen identificeren, trends begrijpen en preventieve maatregelen ontwikkelen. Zo evolueren we naar een meer adaptieve en effectieve benadering van ondermijningsbestrijding, waarbij de inzet van middelen gericht is op gebieden waar dat het meest nodig is.

Aanpak 3: Exploitatievergunningen en BIBOB

Om ondermijnende activiteiten te ondernemen wordt gebruik gemaakt van legale structuren in onze maatschappij, de bovenwereld. Sommige ondernemingen bieden legale diensten aan die ook of vooral interessant zijn voor personen met criminele bedoelingen. Daarnaast zijn er ondernemers die criminelen trekken middels illegale diensten. Voorbeelden van ondernemingen die dergelijke (il)legale diensten aanbieden zijn geldwisselkantoren, money transfers, goudhandelaren, malafide uitzendbureau en handelaren in tweedehands goederen. Criminelen gebruiken zulke branches om criminele handelingen te verrichten, te verhullen of crimineel geld te investeren. Ondernemers die hieraan meewerken doen dit soms willens en wetens, soms tegen wil en dank en soms onbewust. Kenmerkend voor branches die bij voorkeur gebruikt worden voor criminele doeleinden zijn branches waar ook legale activiteiten plaatsvinden, grote sommen (contant) geld in omgaan, de waarde van producten moeilijk vast te stellen is, de omzet makkelijk gemanipuleerd kan worden en waar weinig structureel toezicht is van overheidsinstanties.

Het invoeren van exploitatievergunningen voor horeca en andere bedrijven, evenals het toepassen van een Bibob-toets (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), draagt op verschillende manieren bij aan het versterken van de weerbaarheid in een gemeente. De Bibob-toets richt zich op het voorkomen van witwassen en financiële criminaliteit. Door de financiële integriteit van ondernemers te onderzoeken, kan de gemeente mogelijke betrokkenheid bij criminele geldstromen identificeren en voorkomen. Bibob-toetsen stellen de gemeente in staat de integriteit van ondernemers te beoordelen en mogelijke banden met criminele activiteiten te identificeren. Dit helpt bij het voorkomen van ondermijning, waarbij legale bedrijven worden gebruikt voor criminele doeleinden.

Niet alle afdelingen zijn genoeg bekend met het Bibob-beleid van de gemeente. Momenteel wordt de wet ook niet op alle branches toegepast en is het niet overal duidelijk wat de precieze taakverdeling is tussen de afdeling openbare orde en veiligheid en andere collega's. Het is noodzakelijk hierin te investeren door de gehele organisatie mee te nemen in deze inzet van het bestuurlijk instrumentarium bij de aanpak van het thema ondermijning. Hiervoor zorgen we dat kennis van medewerkers op peil is en dat het wegvallen van kennis en expertise van medewerkers wordt voorkomen door het toepassen van de wet voldoende in de organisatie te borgen. Hierbij is een Bibob-coördinator aangewezen die

kan zorgen dat het beleid binnen de organisatie draagvlak krijgt en op de juiste manier in werkprocessen van afdelingen wordt geïmplementeerd.

Om deze maatregelen effectief te implementeren, is het noodzakelijk om een extra FTE in te zetten voor het uitvoeren van Bibob-onderzoeken en het verlenen van exploitatievergunningen. Dit zorgt voor een gedegen en grondige beoordeling van de integriteit van ondernemers en een nauwkeurige controle op de bedrijfsvoering. Het verlenen van exploitatievergunningen biedt de gemeente de mogelijkheid strikte voorwaarden te stellen aan de bedrijfsvoering, wat kan bijdragen aan de bescherming van de openbare orde en veiligheid, bijvoorbeeld door beperkingen op late openingstijden of het voorkomen van overlast.

Het proces van het aanvragen van exploitatievergunningen en het ondergaan van Bibob-toetsen kan ondernemers bewuster maken van integriteitskwesaties. Het invoeren van exploitatievergunningen moedigt samenwerking aan tussen de gemeente en veiligheidspartners, zoals politie en justitie. Deze samenwerking vergroot de algehele weerbaarheid tegen ondermijnende activiteiten.

Door deze maatregelen te combineren, kan een gemeente proactief ondermijning tegengaan en een veerkrachtige en veilige leefomgeving bevorderen. Het uitvoeren van een Bibob-toets en het verlenen van exploitatievergunningen met duidelijke integriteitseisen hebben een afschrikkingseffect op potentiële criminelen. Dit maakt het minder aantrekkelijk voor malafide partijen om zich te vestigen in de gemeente.

4.3 INTENSIVEREN LOKALE EN REGIONALE AANPAK

Om de integrale aanpak van ondermijning op lokaal en regionaal niveau te intensiveren, streven we naar een versterkte samenwerking tussen verschillende instanties. Gezamenlijke samenwerkingsconvenanten worden opgezet om formele structuren te creëren voor gecoördineerde acties.

Aanpak 1: Samenwerking gemeenten

We willen daarnaast de samenwerking en informatie-uitwisseling met andere gemeenten verbeteren. Reden hiervoor is dat ondermijning niet stopt bij gemeentegrenzen. Wanneer gemeenten samen optrekken en onderling meer informatie delen (met inachtneming van de wettelijke kaders) dan kan ondermijning veel effectiever worden aangepakt en kunnen ‘waterbed effecten’ bovendien worden tegengegaan. Afgelopen jaar is de Wet Bibob worden aangepast waardoor er een verruiming is ontstaan in de mogelijkheden om informatie te kunnen delen met andere overheden. We willen deze verruiming maximaal gaan gebruiken om misbruik van gemeentelijke voorzieningen effectiever tegen te gaan en barrières op te werpen tegen ondermijnende criminaliteit.

Aanpak 2: Actualiseren en opstellen wet- en regelgeving en beleid

Het actualiseren van wet- en regelgeving en beleid draagt op verschillende manieren bij aan een intensievere lokale en regionale aanpak van ondermijning in de gemeente Stadskanaal. Sinds 1 januari 2024 is de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) geheel geactualiseerd, wat als een eerste cruciale stap wordt beschouwd. Tijdens deze herziening is geconstateerd dat in de loop der tijd beleid verouderd is geraakt of dat er op sommige gebieden nog geen beleid was opgesteld.

Deze bevindingen onderstrepen de noodzaak om het beleid in de gemeente Stadskanaal zo spoedig mogelijk op te pakken en te actualiseren. Het actualiseren van het beleid voor een effectieve aanpak tegen ondermijning dient met grotere spoed te worden opgepakt om te fungeren als een solide juridische basis. Het doel is niet alleen om de lokale wet- en regelgeving up-to-date te houden, maar ook om moderne en effectieve juridische instrumenten te implementeren. Dit stelt de gemeente in staat doelgericht op te treden tegen ondermijnende praktijken binnen de gemeentegrenzen.

De recente actualisatie van de APV fungeert als een voorbeeld van de inzet voor een flexibele aanpak die kan inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe vormen van ondermijning. De afstemming van lokale en regionale wetten en beleidslijnen draagt bij aan een samenhangende en eenduidige aanpak van ondermijning. Bovendien biedt de vernieuwde regelgeving ruimte voor integratie van innovatieve technologieën en methoden, wat de handhavingsmogelijkheden versterkt.

Het besef van verouderd beleid benadrukt het belang van een voortdurende inspanning om wet- en regelgeving actueel te houden en beleid op te stellen waar dit ontbreekt. Dit gezamenlijke initiatief, gestart met de APV-actualisatie, dient als fundament voor een effectieve aanpak van ondermijning in de gemeente Stadskanaal. Het blijft van essentieel belang om deze inspanningen voort te zetten en af

te stemmen met lokale belanghebbenden voor een succesvolle intensivering van de aanpak van ondermijning.

Aanpak 3: Regionale aanpak

We staan in de aanpak van ondermijning voor een stevige opgave. Dit is herkend en erkent door de bestuurders in de provincie Groningen en heeft geleid tot een gezamenlijk commitment van de tien Groninger burgemeesters om regionaal samen te werken in de aanpak van ondermijning. Regionale samenwerking levert voordelen op. Zo kan het waterbedeffect (de verplaatsing van criminaliteit) worden aangepakt, helpt samenwerking bij het efficiënt inzetten van onze gemeentelijke capaciteit en levert het schaalvoordelen op. Bovendien vergemakkelijkt eenheid in normstelling en uitvoering de samenwerking met partners die regionaal of landelijk zijn georganiseerd (Contourennota, 2022). Dat sprake is van een breed (bestuurlijk) draagvlak van de nut en noodzaak om gezamenlijk op te trekken, is een belangrijke basisvoorwaarde om te komen tot een gemeenschappelijke aanpak van ondermijning (Nelen et al., 2023). Daarbij is samenwerking geen doel op zich, maar dient de behoefte en het gezamenlijk doel te prevaleren. De regionale aanpak is versterkend aan lokaal beleid dat zorg draagt voor een veilige gemeente.

Spoor 1: Bewustwording & weerbaarheid

De aanpak van ondermijnende criminaliteit in spoor 1 richt zich op bewustwording van de gevaren, het herkennen van signalen en het bieden van handelingsperspectief. Niet alleen de gemeentelijke organisaties, maar ook inwoners, brancheorganisaties, sportverenigingen en andere lokale organisaties worden betrokken. De focus ligt op het versterken van zowel een weerbare overheid, waar integriteit centraal staat, als een weerbare samenleving. Deze benadering verkleint de kans op succes voor ondermijnende criminaliteit.

Spoor 2: Bestuurlijke controles – ontwikkeling regionaal interventieteam

Integrale bestuurlijke controles benadrukken het belang van naleving van regels en tonen gezamenlijk optreden van de overheid. Samenwerking bij deze controles biedt schaalvoordelen op organisatorisch en capaciteitsgebied. Ons streven is om een regionaal en flexibel inzetbaar interventieteam op te richten. Dit team zal, in samenwerking met ketenpartners, bestuurlijke controles organiseren op thema's, in branches en/of specifieke gebieden.

Spoor 3: Eenheid in beleid & uitvoering

Om ondermijnende criminaliteit effectief te bestrijden, stemmen we lokale wetgeving en beleid op elkaar af. Harmonisatie draagt niet alleen bij aan een efficiënt functionerend interventieteam, maar bevordert ook eenheid in onze normen.

Spoor 4: De Groningse norm

De eerste drie sporen richten zich op bewustwording en weerbaarheid, bestuurlijke controles, en het harmoniseren en verbeteren van beleid en uitvoering. Deze acties kunnen op korte termijn tot zichtbare resultaten leiden, en daarom kiezen we ervoor om hiermee te starten. Parallel hieraan wordt gewerkt aan basisafspraken, de 'Groningse norm', die als leidraad dient voor de gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit. Deze afspraken worden gezamenlijk vastgesteld, uitgedragen en nageleefd door de gemeenten.

Aanpak 4: Monitoring en evaluatie

Om de aanpak van ondermijning in Stadskanaal te versterken, wordt gebruik gemaakt van een monitoring- en meldingssysteem. Dit systeem, dat zaken en meldingen effectief kan monitoren, vormt een waardevol instrument voor de integrale aanpak. De focus ligt op de optimalisatie van dit bestaande systeem en ervoor te zorgen dat het effectief wordt ingezet in de strijd tegen ondermijning.

In samenhang met dit systeem wordt een doeltreffend monitoring- en evaluatiesysteem ingezet om de impact van de integrale aanpak te meten en strategieën voortdurend aan te passen en te optimaliseren. Daarnaast wordt kennisdeling tussen lokale en regionale instanties gestimuleerd, waardoor de beste ervaringen kunnen worden geïdentificeerd en verspreid.

Dit betekent dat naast het al bestaande systeem, verdere stappen worden ondernomen om de aanpak flexibel en aanpasbaar te maken. Gebruiksvriendelijkheid en efficiëntie van het systeem worden continu geoptimaliseerd en er vindt regelmatig een gestructureerd rapportage- en evaluatieproces. De focus op gegevensanalyse en continue verbetering van het systeem dragen bij aan een effectieve benadering van ondermijning in Stadskanaal.

Door deze geïntegreerde aanpak kan de gemeente Stadskanaal niet alleen vertrouwen op bestaande systemen, maar deze ook verder ontwikkelen en inzetten als essentieel instrument in de voortdurende strijd tegen ondermijnende criminaliteit.

4.4 AANPAK ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

In lijn met de voorgaande drie ambities om de informatiepositie te verbeteren, de weerbaarheid te vergroten en de lokale en regionale aanpak te intensiveren, richt de gemeente Stadskanaal zich op een veelzijdige benadering van ondermijnende criminaliteit. Dit laatste onderwerp is het meest repressieve aspect van de aanpak, waarbij de focus ligt op direct ingrijpen bij diverse vormen van criminaliteit die de samenleving ondermijnen.

Essentieel voor deze aanpak is de combinatie van straf- en bestuursrecht. Het in beslag nemen van kostbare auto's wegens openstaande belastingsschulden of de sluiting van een pand door de burgemeester wordt vaak als effectiever beschouwd dan langdurige strafrechtelijke onderzoeken, met name vanwege de zichtbaarheid en directe impact van deze maatregelen. Als bestuurslaag die dicht bij de inwoners staat, zendt de gemeente met deze maatregelen een krachtig signaal uit over haar vastberadenheid om ondermijnende criminaliteit aan te pakken.

Deze repressieve aanpak vormt een integraal onderdeel van de overkoepelende strategie om de informatiepositie te verbeteren, de weerbaarheid te vergroten en de lokale en regionale aanpak te intensiveren. Samen vormen deze ambities een samenhangend geheel om ondermijning effectief te bestrijden en de veiligheid en leefbaarheid in Stadskanaal te waarborgen.

Aanpak 1: Verminderen van georganiseerde criminaliteit met behulp van bestuurlijke, strafrechtelijke en fiscale instrumenten

Om een effectievere integrale aanpak te realiseren, waarbij op afgestemde wijze verschillende instrumenten en bevoegdheden worden ingezet, is het zeer wenselijk om de samenwerking met andere overheidsorganisaties verder te intensiveren. Op dit vlak is de komende jaren nog de nodige winst te behalen.

Als het gaat om bestuurlijke instrumenten, dan willen we de komende jaren stevig blijven inzetten op instrumenten zoals:

- bestuurlijke controles van panden (niet zijnde woningen) op risicolocaties of binnen risicobranches;
- sluiting van drugspanden;
- sluiting van panden waarin illegaal wordt gegokt;
- opleggen van een last onder dwangsom op persoon bij drugshandel op straat;
- opleggen van een last onder dwangsom op persoon bij het vervoer van inbrekerswerktuigen;
- intrekken of weigeren van vergunningen als sprake is van criminele betrokkenheid bij bedrijven;
- inzet van de Wet Bibob om te voorkomen dat gemeentelijke diensten misbruikt worden ten behoeve van criminele/malafide praktijken.

Daarnaast willen wij onderzoek naar innovatieve straffen en interventies voor bepaalde overtredingen om effectievere resultaten te behalen.

De komende jaren zullen we deze bestuurlijke instrumenten maximaal blijven benutten. Daarbij willen we een voortrekkersrol (blijven) vervullen en zullen we waar nodig ook gebruik maken van de mogelijkheden die nieuwe wet- en regelgeving ons in de (nabije) toekomst biedt om ondermijning in Stadskanaal verder tegen te gaan.

5. ORGANISATIE

Het aanpakken van georganiseerde criminaliteit vraagt om een georganiseerde overheid. Om die reden bepalen we de strategie en inzet samen met de lokale partners en de partners van het RIEC. Dit zijn onder andere het Openbaar Ministerie, de Politie, de Belastingdienst (incl. de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst) en de Inspectie SZW. Het betekent dat we aan een gezamenlijke informatiepositie werken en interventies bepalen ten aanzien van de casuïstiek. Als gemeente zetten we onze bestuurlijke bevoegdheden in en faciliteren we de aanpak door partijen bij elkaar te brengen. De aanpak is continu in ontwikkeling. Omdat sprake is van maatwerk zoeken we naar slimme samenwerkingsvormen en worden ad hoc partners betrokken (zoals bijvoorbeeld woningcorporaties en de Kansspelautoriteit).

Belangrijke interne partners zijn de medewerkers van burgerzaken, wijkbeheer, vergunningen, subsidies, handhaving & toezicht, zorg & veiligheid ed. Zij zijn enerzijds onze voelsprietten in de samenleving en anderzijds ondernemen we samen met hen preventieve en repressieve acties tegen ondermijning. In de reeds ondernomen initiatieven ter bestrijding van ondermijning vindt al nauwe samenwerking plaats.

De burgemeester is bestuurlijk portefeuillehouder voor ondermijning, maar gezien het brede integrale karakter zal tevens sturing plaatsvinden vanuit het college van B&W. Het thema ondermijning zal met regelmaat worden geagendeerd voor het tweewekelijks overleg met de teamchef van Politie en voor het wekelijks overleg veiligheid en vergunningen met de burgemeester.

De integrale aanpak wordt ondersteund door een stevige inzet op het versterken van de bestuurlijke en ambtelijke integriteit. Het is immers belangrijk om ook je eigen huis op orde te hebben en het goede voorbeeld te geven. De geringe afstand tussen de burger en de lokale overheid is de kracht van de democratie, maar maakt de gemeentelijke organisatie ook kwetsbaar. Burgemeester, wethouders, raadsleden en ambtenaren hebben direct contact met inwoners. Onder de inwoners bevinden zich ook kwaadwillende personen die misbruik willen maken van de legale structuren in de samenleving. De gemeente is vaak de enige van de samenwerkingspartners waar criminelen uit vrije wil contact mee opnemen. Zo heeft een crimineel de gemeente bijvoorbeeld nodig voor inschrijving en uitschrijving in de Basisregistratie Personen, uitkeringen, vergunningen en subsidies. Voor je het weet doe je (zonder weet) zaken met criminelen.

Binnen dit onderdeel worden de volgende prioriteiten gesteld:

Prioriteit 1 Integriteit

De afgelopen decennia hebben gemeenten een steeds grotere rol gekregen in de aanpak van allerlei veiligheidsproblemen. Samen met deze ontwikkeling heeft de gemeente en de burgemeester in het bijzonder ook meer mogelijkheden gekregen om bestuursrechtelijk op te treden tegen overlastgevende en onveilige situaties en personen. Met deze instrumenten mag niet lichtvaardig worden omgegaan. Uitgangspunt van het staatsrecht is immers: geen verantwoordelijkheid zonder bevoegdheid en geen bevoegdheid zonder verantwoordelijkheid.

Inwoners zijn in sterke mate afhankelijk van de (lokale) overheid die over bijzondere (exclusieve) bevoegdheden beschikt, zoals het verlenen van vergunningen en uitkeringen, het controleren van voorschriften en het heffen van belastingen. De inwoners van Stadskanaal moeten dan ook kunnen vertrouwen op een integere overheid.

Daarnaast zijn diverse collega's en bestuurders betrokken bij besluitvorming die een grote waarde kan hebben voor criminelen, zoals het aangaan van vastgoedtransacties, het verlenen van vergunningen en het inschrijven van personen in woningen. Deze collega's en de bestuurders dienen zich bewust te zijn van de hiermee samenhangende risico's en moeten beschermd worden tegen de verleidingen om criminele organisaties te faciliteren of een oogje toe te knippen.

Aanpak 1: Awarenessstrainingen

De gemeente zal diverse stappen ondernemen met betrekking tot integriteitsbevordering van onze bestuurders en ambtenaren. Door middel van awarenessstrainingen zal dit worden gecontinueerd in de komende periode.

Prioriteit 2 Veilige Publieke Taak

De kwetsbaarheid van de lokale overheid kent ook een andere kant: die van de fysieke dreiging. Betrokken en integere bestuurders en ambtenaren die weerstand bieden aan kwaadwillende inwoners lopen het risico om onder druk gezet te worden of zelfs te worden bedreigd. Agressie en geweld tegen medewerkers met een publieke taak hebben grote impact op het slachtoffer en collega's en ondermijnen het functioneren van de overheid. De intensivering van de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de komende jaren en daarmee het frustreren van de toegang tot de bovenwereld voor personen met criminele intenties, kan extra risico's met zich meebrengen voor sommige ambtenaren die veel directe contacten met inwoners of bedrijven hebben.

Aanpak 2: Awarenessstrainingen

Er zullen in de komende jaren awareness trainingen worden gegeven aan ambtenaren waarbij bewustzijn wordt gecreëerd voor de risico's van de aanpak van ondermijnende criminaliteit en aandacht wordt geschonken aan het handelingsperspectief bij incidenten.

Prioriteit 3 Misbruik uitkeringen, vergunningen en subsidies

Meer aandacht voor integriteit en het oprekken van het begrip integriteit, zorgt er ook voor dat de overheid kwetsbaarder wordt voor de aantasting van de eigen integriteit. Door diensten te verlenen of ontvangen van niet integere personen of organisaties, wordt immer ook je eigen integriteit aangetast. Voor het beschermen van de eigen integriteit heeft de gemeente zoals de gedragscode voor medewerkers. Om de gemeente te beschermen tegen gebrekkige integriteit van burgers en organisaties is er daarnaast de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob).

Dit (preventieve) bestuursrechtelijke instrument helpt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert en draagt bij aan de bescherming van de concurrentiepositie van bonafide

ondernemers. Hiermee is het mogelijk dat bepaalde begunstigende beschikkingen en deelname aan aanbestedingen worden geweigerd of ingetrokken 'indien ernstig gevaar bestaat dat de beschikking mede zal worden gebruikt om uit strafbare feiten verkregen of te verkrijgen, op geld waardeerbare wijze voordelen te benutten, of strafbare feiten te plegen' (art. 3 lid 1 Wet Bibob).

Voor deze screening is het Landelijk Bureau Bibob opgericht dat op verzoek van bestuursorganen onderzoek doet en advies uitbrengt omtrent de mate van 'gevaar'. De gemeente neemt op basis van dit advies een besluit om de betreffende beschikking al dan niet te verlenen of in te trekken. Ook is het mogelijk om (aanvullende) voorwaarden aan de beschikking te verbinden. De werking van de Wet Bibob is beperkt tot enkele wettelijke of gemeentelijke vergunningstelsels en daarmee tot bepaalde branches die gevoelig zijn voor ondermijnende criminaliteit.

Aanpak 3: actualiseren Bibob-beleid

In 2013 heeft de gemeente Stadskanaal haar Bibob-beleid vastgesteld, wat in 2019 is herzien. Momenteel wordt in samenwerking met het RIEC Noord en het Landelijk Bureau Bibob het Bibob-beleid op B1-niveau herzien. Daarnaast ondergaat het Bibob-vragenformulier aanpassingen om de begrijpelijkheid voor de invuller te waarborgen.

In het jaar 2024 zullen de Bibob Beleidsregels worden herzien, waarbij de thema's waarop de Bibob zal worden toegepast, worden uitgebreid. Om het Bibob-beleid beter te implementeren en te handhaven binnen de gemeente, worden er in 2025 trainingen georganiseerd voor medewerkers die te maken hebben of zullen krijgen met Bibob.

Prioriteit 4: Communicatie

Communicatie is niet alleen van de gemeente; we kiezen bij de integrale aanpak van ondermijning om met partners samen te werken. Het samen optrekken is noodzakelijk om daadwerkelijk resultaten te behalen. Communicatie is een interactief proces, waarbij partijen informatie uitwisselen. We informeren, betrekken en motiveren collega's en spelers in het veld. We stemmen communicatie uitingen op elkaar af, zodat er een eenduidig beeld ontstaat en de diverse doelgroepen goed geïnformeerd zijn. Ondermijning is een moeilijke term. We communiceren daarom met heldere, herkenbare voorbeelden waarbij een nog op te stellen kernboodschap ieder keer de basis vormt. We zetten communicatie in als instrument voor meer bewustwording over ondermijning bij alle doelgroepen.

Intern zien we dat medewerkers zich niet altijd bewust zijn van de risico's op integriteitsovertredingen, ze mogelijk in onschuld meewerken aan enige vorm van ondermijning. Ook constateren we dat ondermijning nog niet bij alle relevante teams voldoende op het netvlies staat en dat het kennisniveau verschilt per collega. De externe situatie leert dat partners terughoudend zijn als het gaat om het communiceren over vormen van ondermijning.

Aanpak 1

Communicatie over ondermijning gebeurt nu nog in algemene zin en in geprioriteerde gebieden doelgroepgericht. We werken aan een strategie om meer doelgroepgericht in te zetten (maatwerk).

We zien dat ondanks dat de samenleving zegt ‘we hebben er geen last van’, het veiligheidsgevoel achterblijft. Het melden van misstanden in wijken en buurten zouden meer moeten plaatsvinden. Ook zullen we doelgroepen moeten overtuigen dat de aanpak van ondermijning een lange adem vergt. De communicatie richt zich op drie pijlers:

- Aanpakken van ondermijnende criminaliteit

De communicatie aanpak richt zich hier op het zichtbaar maken van de resultaten van deze aanpak. Dit draagt bij aan het positief effect op het gevoel van veiligheid bij burgers (kijk, er gebeurt wat, melden heeft zin!). Iedere actie dient zorgvuldig te zijn ingestoken, afgewogen en in overleg met partners te worden bedacht en gedaan. De stevige aanpak en het en het communiceren erover heeft een negatief effect op de (potentiële) daders en creëert voor hen een ongunstig vestigingsklimaat.

- Bewustwording bij eigen medewerkers en van partners

Het eigen huis op orde. Communicatie richt zich hier op kennis, houding en gedrag. Op de bewustwording van je eigen rol, het vergroten van inzicht en integriteit. Het zien, horen en zwijgen verbreken en bewust de norm uitdragen. Op dit moment wisselt het kennisniveau per medewerker. Ondermijning heeft niet bij ieder cluster prioriteit. Het is lastig om te weten waar je op moet letten. We nemen stelling: hier staan we voor. Bewustwordingstrainingen, inspiratiesessies en informatiebijeenkomsten leiden tot het juiste kennisniveau en dragen bij tot het (eerder) herkennen en melden van ondermijnende criminaliteit.

- De maatschappij weerbaarder maken

Met communicatie zetten we in op een breed gedragen (wettelijke) norm. Dit doen we door onder andere goedwillende inwoners en ondernemers een podium te geven. Positieve initiatieven te stimuleren. Zij dienen als voorbeeld van hoe het ‘hoort; met communicatie willen we de meldingsbereidheid van inwoners vergroten. Melden zorgt waar mogelijk voor optreden, optreden zorgt voor vergroten van het veiligheidsgevoel. We maken de verschillende doelgroepen bewust van de nadelige effecten van ondermijnende criminaliteit met niet mis te verstane campagnes over bijvoorbeeld heling of hennepkwekerijen. No nonsens communicatie.

6. PLANNING EN FINANCIËN

Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit vereist een doortastende aanpak en **vraagt om** een langdurige inspanning. Het zou naïef zijn om te veronderstellen dat iets wat al zo diep is geworteld in onze samenleving, met verstrengeling tussen onder- en bovenwereld en een zekere mate van onbewustheid of zelfs tolerantie, binnen een kort tijdsbestek volledig geëlimineerd kan worden. Ons doel is om de gelegenheden voor ondermijnende activiteiten in Stads kanaal tot een minimum te beperken. Niettemin is het nodig om de nodige tijd te nemen om voldoende toezicht en alertheid op te bouwen en potentiële facilitators te waarschuwen of aan te pakken. Het vergt herhaalde en aanhoudende inspanningen om Stads kanaal minder aantrekkelijk te maken voor criminele activiteiten.

Planning

Ondermijning vraagt om structurele aandacht. Dit betekent dat in elk geval de komende vier jaar een intensivering nodig is om tot een gewenst basisniveau van ondermijningsbewustzijn – en weerbaarheid te komen. Voorafgaand aan de vaststelling van het programma is het thema ondermijning al geïntroduceerd binnen de gemeente. De eerste periode zal de nadruk vooral liggen op het creëren van bewustzijn en het leren herkennen van signalen door professionals, ondernemers en inwoners. Ook besteden we vanaf het begin veel aandacht aan onze informatiepositie door het samenbrengen en bundelen van harde gegevens en (zachte) signalen. We zetten ons daarnaast blijvend in voor de repressieve aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Bij dit plan is een schematisch overzicht toegevoegd van de ambities en acties.

We zullen dit uitvoeringsplan jaarlijks actualiseren en u over behaalde resultaten informeren. Daarnaast informeren wij zoals gebruikelijk via de P&C-cyclus, thematische bijeenkomsten en informatiebrieven.

Financiën

In oktober 2023 heeft de gemeenteraad het domein openbare orde en veiligheid een extra impuls gegeven voor de aanpak van ondermijning binnen de gemeente Stads kanaal. Hierbij was van één van de raadsleden de vraag of het bedrag voldoende was om ondermijning vanaf de voorkant te weren. Afgelopen periode hebben verschillende onderzoeken plaats gevonden over de aanpak van ondermijning in Stads kanaal. Hierdoor kunnen wij een realistisch beeld schetsen van de huidige situatie. Hierbij wordt aangegeven dat het helaas niet mogelijk is om ons vast te houden aan de huidige inzichten omdat openbare orde en veiligheid een levend domein is waar dagelijks veranderingen in plaatsvinden.

Huidige budget

Voor de aanpak van ondermijning heeft de gemeenteraad, in oktober 2023, per 2024 structureel € 105.000,- beschikbaar heeft gesteld. Deze financiële toewijding heeft geresulteerd in verschillende geïmplementeerde controlemaatregelen, waaronder acties door de politie die hebben geleid tot diverse juridische procedures (zoals het aantreffen van drugs, hennepkwekerijen en vuurwerk). De

effectiviteit van deze inspanningen heeft de verwachtingen overtroffen en heeft een aanzienlijke toename van werkzaamheden veroorzaakt. Het is duidelijk geworden dat een uitbreiding van thema's van de controles noodzakelijk is, maar dat het tevens essentieel is om te investeren in weerbaarheid, niet alleen in termen van controlemaatregelen. Bovendien hebben onderzoeken, met name naar drugsgebruik en jeugdcriminaliteit in Stadskanaal, een grotere financiële impact dan aanvankelijk gedacht. Ten slotte is er een applicatie aangeschaft om de veilige verwerking van gegevens met betrekking tot openbare orde en veiligheid te waarborgen, waarvan de kosten structureel zijn.

Aanvulling

Om onze doelstellingen voor de aanpak van ondermijning te realiseren, is het noodzakelijk om voldoende aanvullende financiële middelen beschikbaar te stellen. Hieronder presenteren we een overzicht van de aanvullende benodigde financiële ondersteuning:

Uitbreiding Capaciteit:

- **Ondermijnings-BOA:** Voor de aanstelling van een ondermijnings-BOA vragen we om budgettaire ruimte om de lokale aanpak te versterken en de zichtbaarheid in de wijken te vergroten.
- **Bibobonderzoeker + vergunningverlener :** Om vergunningaanvragen voor exploitatievergunningen adequaat te kunnen beoordelen en Bibob-onderzoeken uit te voeren, is extra capaciteit vereist.

Wanneer uitbreiding niet mogelijk is, zal slechts een beperkt aantal activiteiten kunnen worden uitgevoerd door de huidige bezetting en beperkte middelen die momenteel beschikbaar zijn.

Aanvullende kosten:

- **Juridische en onderzoekskosten:** De versterkte controles en stringenter aanpak resulteren in een toename van juridische procedures. Om adequaat te kunnen reageren op deze dynamiek, is het onontbeerlijk om aanvullende juridische ondersteuning te faciliteren. Daarnaast vereist de verouderde wet- en regelgeving en het beleid een grondige herziening. Investeren in onderzoek is daarbij cruciaal om solide juridische kaders te creëren en beleidsstukken te ontwikkelen die voldoen aan de hedendaagse uitdagingen. Hierbij kan ook gedacht worden aan de aanpak van drugsgebruik onder jongeren en jonge aanwas, waarbij onderzoek naar de juiste preventieve aanpak en voorlichting centraal staan.
- **Integriteit:** Het bevorderen van integriteit binnen de gemeente is van essentieel belang om ondermijning effectief te kunnen tegengaan. Investeren in awareness-trainingen zijn noodzakelijk om het bewustzijn te vergroten en integriteit te stimuleren. Deze trainingen, die gericht zijn op de gehele organisatie, zijn cruciaal, gezien het feit dat ondermijning op diverse niveaus binnen de gemeente kan plaatsvinden.
- **Datagestuurd werken:** Naar verwachting zal de ontwikkeling, implementatie en het onderhoud van de applicatie voor het inzichtelijk krijgen van aandachtlocaties binnen onze gemeente een jaarlijks budget van ongeveer 15.000 euro vergen. Deze financiële investering is noodzakelijk om de effectiviteit en efficiëntie van onze aanpak tegen ondermijnende criminaliteit te

waarborgen. Door te investeren in gegevens gestuurd werken kunnen we kostenbesparingen realiseren op lange termijn en de veiligheid van onze gemeente verder versterken.

- Integrale controles: Voor het uitvoeren van regelmatige en doelgerichte integrale controles is extra budget noodzakelijk. De inzet van derde partijen, zoals drugshonden, is essentieel om effectieve controles uit te voeren. Deze externe expertise draagt bij aan het versterken van de controlemaatregelen. Bovendien worden de integrale controles uitgebreid, waarbij de nadruk niet alleen ligt op controleren maar ook op bewustwording en advisering van ondernemers en burgers. Deze bredere aanpak vergt extra kosten, maar draagt bij aan een effectievere preventie en aanpak van ondermijning.

Deze aanvulling van financiële middelen zijn cruciaal om effectief te kunnen reageren op de uitdagingen van ondermijnende criminaliteit en om preventieve maatregelen te implementeren die de fundamenteën van onze gemeente versterken.

Bijlage Activiteitenoverzicht

Deze bijlage biedt een eerste overzicht van de activiteiten die in het kader van de vier ambities worden of zijn ondernomen. Hier moet nadrukkelijk bij vermeldt worden dat het een niet in beton gegoten overzicht is dat regelmatig zal worden aangevuld en gespecificeerd. Voor nu biedt het echter een goed beeld van de concrete acties die een bijdrage kunnen gaan leveren aan de doelstellingen.

Hierbij is ervan uitgegaan dat er middelen en formatie beschikbaar zijn of worden gesteld zoals weergegeven in hoofdstuk 6. Wanneer dit niet mogelijk is, zal slechts een beperkt aantal activiteiten kunnen worden uitgevoerd door de huidige bezetting en beperkte middelen die momenteel beschikbaar zijn. De aangegeven activiteiten vanaf 2025 kunnen alleen worden uitgevoerd als er extra middelen beschikbaar worden gesteld.

Ambitie 1 - Versterken informatiepositie

Wat	Beoogd resultaat	Met wie	Wanneer
Dashboards	Structureel gebruik maken van dashboards		Doorlopend
Nader inrichtingen ondermijning overleg	Overzicht en interventies plegen	Politie en intern	Vanaf 2024
Intern meldpunt ondermijning inrichten	Ontvangen van signalen van collega's, externen en burgers.		Vanaf 2024
Informereren gehele college	Bewustwording van -en het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor ondermijning		Doorlopend
Bewustwordingssessie's ondermijning	Gehele organisatie bekend maken met ondermijnende criminaliteit		Vanaf 2024
Training signalering ondermijnende criminaliteit	Bewustzijn collega's vergroten	O.a. RIEC	Vanaf 2024

Informatieveiligheid en digitale weerbaarheid	Waarborgen integriteit van overheidsprocessen	O.a. Riec	Doorlopend
Applicatie locaties	Het ontwikkelen van applicaties, implementeren en onderhouden van applicaties voor het inzichtelijk krijgen van aandachtlocaties binnen de gemeente.	O.a. GKG en RIEC	Vanaf 2024
Inzet ondermijningsboa	Het versterken van de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit door middel van proactief onderzoek, informatieverzameling en samenwerking met diverse instanties.		Doorlopend

Ambitie 2 Versterken maatschappelijke weerbaarheid

Wat	Beoogd resultaat	Met wie	Wanneer
Communicatie naar ondernemers	Bewustwording, meldingsbereidheid en verantwoordelijkheid bij (bonafide) ondernemers creëren	Politie, RIEC	Vanaf 2024
Informatiekanaal opzetten	Opnemen onderwerp ondermijning op Stan		Vanaf Q3 2024
Communicatie naar inwoners	Bewustwording, meldingsbereidheid en verantwoordelijkheid creëren	Politie, RIEC	Vanaf 2024
Bredere inzet van Meldpunt	Meldingsbereidheid vergroten		Vanaf 2024
Exploitatievergunningen invoeren	Versterken van controle op bedrijfsactiviteiten waarbij ondermijnende praktijken worden verminderd.		Vanaf 2025

BIBOB verbreden	Het vergroten van de effectiviteit in het identificeren en voorkomen van ondermijnende invloeden bij vergunningsaanvragen, waardoor de integriteit van lokale processen en bedrijven wordt versterkt		Vanaf Q3 2024
Project Buitengebied	Project Buitengebied' van Meld Misdaad Anoniem vervolg geven		Vanaf 2025

Ambitie 3 Intensiveren integrale aanpak

Wat	Beoogd resultaat	Met wie	Wanneer
Samenwerken gemeenten BIBOB	Verbeteren van de gezamenlijke weerbaarheid tegen ondermijning	Gemeenten	Doorlopend
Actualiseren & opstellen wet- en regelgeving en beleid	Versterken van de juridische instrumenten en handhaving		Doorlopend
Regionale aanpak	Gecoördineerde en effectieve aanpak van ondermijning op regionaal niveau en het versterken van de integriteit van de gehele regio	Regio	Doorlopend
Jeugdaanpak	Ontwikkeling en uitrol aanpak 'Jeugd en Veiligheid'		Vanaf Q3 2024

Ambitie 4 Aanpak ondermijnende criminaliteit

Wat	Beoogd resultaat	Met wie	Wanneer
Handhaving	Inzet bestuurlijke instrumenten		Doorlopend
Uitvoering geven aan RIEC casuïstiek	Aanpak georganiseerde criminaliteit	RIEC partners	Doorlopend
Bestuurlijke aanpak hennepkwekerijen	Terugdringen hennepteelt en aanpak achterliggende criminaliteit	Politie	Doorlopend
Preventieve bijeenkomsten drugs	Meer kennis over drugs en de aanpak hiervan	Politie, Welstad, scholen, horeca, sportverenigingen	Vanaf 2025
Aanpak woonoverlast intensiveren	Minder overlast van arbeidsmigranten, beter inzicht in mensenhandel, misbruik kamerbewoning	Politie, woningcorporaties	Vanaf 2024
Interventieteam vastgoedfraude	Beter overzicht van vastgoedfraude en integrale aanpak	Politie	Vanaf 2025
Integraal overleg witwassen	Beter inzicht in witwaspraktijken door onderzoek en monitor	Politie	Vanaf 2025
Bibob instrument blijven toepassen	Drempel opwerpen voor criminele ondernemers	Politie, RIEC	Doorlopend
Digitaal opkopersregister	Controles in het kader van het Digitaal opkopersregister (DOR) en het Digitaal opkopersloket (DOL)	Politie	Vanaf Q4 2024

Aanvulling organisatie

Wat	Beoogd resultaat	Met wie	Wanneer
Training Integriteit voor bestuurders en ambtenaren	Bewustwording	RIEC	Vanaf Q3 2024
Awareness trainingen Veilige Publieke Taak	Bewustwording en handelingsperspectief	RIEC	Vanaf Q3 2024
Bibob trainingen	Bewustwording en handelingsperspectief	RIEC/LBB	Vanaf 2025